

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 33 0 P 070437 24 Rev
Sarajevo, 09.04.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Gorana Nezirovića, kao predsjednika vijeća, Sanele Kovač-Grabonjić i Sanje Jaramaz-Dedić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.K. iz Ž., kojeg zastupa punomoćnik Ševkija Šehić, advokat iz Živinica, protiv tuženih 1. F.K. iz B., ulica..., 2. Lj.S. rođene K. iz Ž., zgrada K., sa boravkom na adresi ..., koje zastupa punomoćnik Azra Gutić, advokat iz Tuzle i 3. T.K. iz Ž., ..., radi utvrđivanja vlasništva i posjeda, vrijednost spora 10.500,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Tuzli broj: 33 0 P 070437 23 Gž 2 od 14.12.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 09.04.2024. godine, donio je

P R E S U D U

Dopušta se revizija tuženog u pogledu prvog postavljenog pravnog pitanja te se revizija odbija.

Revizija se odbacuje u pogledu drugog postavljenog pravnog pitanja.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova nastalih u povodu revizije.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Živinicama broj 33 0 P 070437 21 P 2 od 26.06.2023. godine, stavom prvim izreke utvrđeno je da je tužitelj: izgradnjom stambeno - porodičnog objekta dimenzija 8 x 10 metara, prizemlje, sprat i potkrovlje, koji je sagrađen na dijelu nekretnina označenih kao kč. broj 1869/1, zvana Bašta, oranica/njiva II klase površine 151 m², upisana u pl. broj 10377 KO Ž. G. i zk. uložak broj 5274 KO Ž. G. i kč. broj 1869/2, zvana B., zgrada površine 28 m² i oranica/njiva II klase površine 98 m², upisana u pl. broj 10377 KO Ž. G. i zk. uložak broj 5274 KO Ž.G., stekao vanknjižno pravo vlasništva nad izgrađenim objektom, kao i pravo vlasništva i posjeda sa dijelom 1/1 na dijelu zemljišta koje se nalazi pod izgrađenim predmetnim objektom, a koje je označeno kao kč. broj 1869/1, zvana B., oranica/njiva II klase površine 151 m², upisana u pl. broj 10377 KO Ž.G. i zk. uložak broj 5274 KO Ž.G. i kč. broj 1869/2, zvana B., zgrada površine 28 m² i oranica/njiva II klase površine 98 m², upisana u pl. broj 10377 KO Ž.G. i zk. uložak broj 5274 KO Ž.G. stekao pravo vlasništva i posjeda, sa dijelom 1/1, na preostalom dijelu nekretnina označenih kao kč. broj 1869/1, zvana B., oranica/njiva II klase površine 151 m², upisana u pl. broj 10377 KO Ž. G. i zk. uložak broj 5274 KO Ž. G. i kč. broj 1869/2, zvana B., zgrada površine 28 m² i oranica/njiva II klase površine 98 m², upisana u pl. broj 10377 KO Ž. G. i zk. uložak broj 5274 KO Ž. G., a koje zemljište je neophodno za redovnu upotrebu izgrađenog stambeno-porodičnog objekta opisanog u prethodnom stavu izreke ove presude, pa su tuženi dužni trpjeti da se na osnovu presude tužitelj u katastru i zemljišnoj knjizi upiše kao posjednik i vlasnik na predmetnim zemljišnim nekretninama sa dijelom 1/1, u roku od 30 dana od dana dostavljanja presude. Stavom drugim izreke, obavezani su tuženi da tužitelju nadoknade troškove parničnog postupka

u iznosu od po 1.786,66 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana donošenja presude, pa do isplate, a sve u roku od 30 dana od dana dostavljanja presude. Stavom trećim izreke, odbijen je zahtjev tužitelja za solidarno obavezivanje tuženih na nadoknadu troškova parničnog postupka. Stavom četvrtim izreke, odbijen je zahtjev prvotuženog i drugotužene za nadoknadu troškova parničnog postupka u iznosu od 6.312,60 KM.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Tuzli broj: 33 0 P 070437 23 Gž 2 od 14.12.2023. godine, stavom prvim izreke, žalba je djelimično uvažena, prvostepena presuda u stavu prvom izreke djelimično preinačena, tako da je u odnosu na drugotuženu Lj.S., rođenu K. u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev tužitelja, te slijedom toga je djelimično preinačena i odluka o troškovima postupka iz stava drugog i četvrtog izreke, tako što se tužitelj odbija sa zahtjevom da mu drugotužena naknadi troškove postupka u iznosu od 1.786,66 KM, te se obavezuje tužitelj da drugotuženoj naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 3.156,30 KM, u roku od 30 dana od dana dostave drugostepene presude, dok se u preostalom ožalbenom dijelu prvostepena presuda potvrđuje. Tužitelj je obavezan drugotuženoj naknaditi troškove žalbenog postupka u iznosu od 540,00 KM, u roku od 30 dana od dana dostave ove drugostepene presude, dok je prvotuženi odbijen sa zahtjevom za naknadu troškova žalbenog postupka.

Protiv drugostepene presude tužitelj je blagovremeno izjavio reviziju zbog povrede odredba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da ovaj sud reviziju dozvoli i usvoji na osnovu odredbe člana 237. stav 3. i 4. Zakona o parničnom postupku, drugostepenu presudu preinači i potvrdi prvostepenu presude.

Tuženi nisu podnijeli odgovor na reviziju.

Revizija u pogledu prvog postavljenog pravnog pitanja je dopuštena i neosnovana.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u granicama propisanim odredbom člana 241. stav 2. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu: ZPP), ovaj revizijski sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Prema odredbi člana 237. stav 3. ZPP Vrhovni sud Federacije može, izuzetno, dopustiti reviziju u svim predmetima ako ocijeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima.

Odredbom člana 241. stav 2. ZPP propisano je da u povodu revizije iz člana 237. stav 3. ovog zakona, revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u dijelu u kojem se pobija revizijom i samo zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni zbog kojeg je podnesena i koje je u njoj određeno naznačeno kao takvo, uz pozivanje na propise i druge izvore prava koji se na to pitanje odnose.

Pred nižestepenim sudovima je, u bitnom, utvrđeno da je tužitelj uz suglasnost prednika stranaka, njihovog oca B.K., na parcelama koje su bile u njegovom posjedu, a označene kao kč. broj 1869/1 i 1869/2, još 1978. godine započeo izgradnju porodičnog stambenog objekta, koji je u potpunosti završen 2003. godine od kada tužitelj nesmetano sa porodicom koristi isti za stanovanje; da se prednik stranaka za života, kao ni tuženi, nisu protivili izgradnji stambenog objekta, s tim da tuženi u postupku koji je prethodio donošenju ožalbene presude nisu ni

¹ „Službene novine F BiH“, broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

osporavali da je tužitelj isključivi vlasnik i posjednik predmetnog stambenog objekta izgrađenog na parcelama označenim kč. broj 1869/1 i kč. broj 1869/2, koji se prema dopunskom nalazu i mišljenju vještaka geodetske struke od 15.07.2022. godine, vode kao jedna građevinska parcela, a koje su u pl. listu broj 10377 KO Ž.G.i zk. ul. broj 5274 KO Ž.G. upisane kao suvlasništvo i suposjed tužitelja sa dijelom 1/10, prvotuženog F. sa dijelom 8/10 i trećetuženog T. sa dijelom 1/10 nego su osporavali pravo tužitelja u odnosu na zemljište koje služi redovnoj upotrebi.

U iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji prvostepeni sud je odluku o usvajanju tužbenog zahtjeva zasnovao na pravnom zaključku da je tužitelj dokazao da je savjestan graditelj i da je dokazao koje je zemljište potrebno za redovnu upotrebu prema odredbi člana 59. stav 4. Zakona o stvarnim pravima.

Drugostepeni sud je žalbu tuženih djelimično uvažio, preinačio prvostepenu presudu u odnosu na drugotuženu Lj.S., izvodeći zaključak da nije osnova da se ožalbenom presudom usvoji tužbeni zahtjev tužitelja u odnosu na označenu tuženu L.S., navodeći da iz utvrđenja prvostepenog suda slijedi da predmetne parcele označene kč. broj 1869/1 i kč. broj 1869/2, a koje su neophodne za redovnu upotrebu izgrađenog stambenog objekta tužitelja, nisu u vlasništvu, odnosno suvlasništvu žaliteljice te, suprotno iznesenom stavu prvostepenog suda, ista i nije pasivno legitimisana u ovoj pravnoj stvari radi čega je prvostepena presuda djelimično preinačena i tužbeni zahtjev tužitelja je u odnosu na označenu drugotuženu u cijelosti odbijen kao neosnovan.

Osporavajući pravilnost pravnog zaključka drugostepenog suda tužitelj u reviziji postavlja dva pravna pitanja:

1. „Da li otuđenje stvari nakon pokretanja parničnog postupka radi utvrđivanja-deklarisanja prava vlasništva i posjeda na osnovu građenja na tuđem zemljištu uzrokuje procesnopravne i materijalnopravne posljedice po tužioca u postupku?“
2. „Da li odluka drugostepenog suda mora dati adekvatno obrazloženje i adekvatne razloge o odlučnim činjenicama u slučaju preinačenja prvostepene presude?“

Revident navodi da je drugostepeni sud nepravilno primijenio odredbe člana 61. stav 1. ZPP jer je tužba podnesena dana 20.07.2016. godine uz koju je dostavljen dokaz da su tužitelj i svi tuženi upisani u teretnom listu kao nositelji prava korištenja na predmetnom zemljištu kao i da su prema nalazu vještaka geometra od 30.03.2017. godine, kao suvlasnici i suposjednici upisane sve parnične stranke, pa i drugotužena Lj.S. sa dijelom 1/10, te da je prvostepenom presudom od 31.07.2017. godine (koja je ukinuta odlukom drugostepenog suda od 12.07.2021. godine) usvojen tužbeni zahtjev u cijelosti u odnosu na sve tužene; da je u ponovljenom postupku provedeno dopunsko vještačenje po vještaku geometru, a u nalazu vještaka od 15.07.2022. godine je evidentirano da je drugotužena otuđila svoj suvlasnički dio na nekretninama zbog čega je drugostepeni sud uvažio prigovor nedostatka pasivne legitimacije drugotužene ali da nije iznio odlučne činjenice koji su taj sud opredijelili da odluči na ovaj način, posebno u odnosu na obavezu tužitelja da drugotuženoj naknadi troškove i ranijeg i ponovljenog parničnog postupka.

Kao razlog važnosti u odnosu na postavljeno prvo pitanje za osiguranje jedinstvene primjene prava, tužitelj navodi da se usvajanjem prigovora nedostatka pasivne legitimacije na strani drugotužene, drugostepeni sud priklonio teorijsko-pravnoj doktrini instituta

„relevancije“ bez bilo kakvog zaključka, a ne teoriji „irelevancije“; da pitanje otuđenja prava ili stvari u toku postupka materijalno pravo nije riješilo, što smatra da predstavlja dodatni razlog da Vrhovni sud Federacije BiH iznese svoje stajalište, posebno sa aspekta zloupotrebe prava ali i zaštite učesnika u postupku; da je u uporednom pravu sudska praksa zauzela stav da otuđenje sporne nekretnine ili prava u toku parnice ne utiče na aktivnu i pasivnu legitimaciju stranaka. Revident ističe da se radi o važnom pravnom pitanju, a da je funkcija revizije po dopuštenju da povodom nje Vrhovni sud donese važne odluke sa precedentnim učinkom, koje sudovima, posebno nižeg stepena, u istim ili sličnim situacijama, u budućnosti služe kao vodilja, posebno ako se ima u vidu da drugostepena presuda nije u saglasnosti sa aktuelnom sudsom praksom, uporednom praksom ali i pravnom teorijom.

U odnosu na drugo pravno pitanje, tužitelj ističe da je isto važno za osiguranje jedinstvene primjene prava jer pobijana drugostepena presuda nema potpuno, određeno i jasno obrazloženje koja je potrebna da se strankama pruži pouzdana osnova za izjavljivanje efikasnog pravnog lijeka, pozivajući se na odluke Vrhovnog suda Federacije BiH, broj 17 0 P 085789 20 Rev od 09.03.2021. godine, 17 0 P 006654 21 Rev od 12.10.2021 godine i Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 78 0 P 019412 19 Rev 2 od 14.08.2019. godine.

Ovaj sud, ispitujući dozvoljenost revizije u pogledu prvog postavljenog pitanja, je utvrdio da predmetna revizija ispunjava propisane kriterije dozvoljenosti, imajući u vidu postojanje različitih pravnih stavova u sudskoj praksi, te je pobijanu presudu ispitao samo zbog navedenog postavljenog pitanja, u smislu odredbi člana 237. stav 3. ZPP i dopustio reviziju, smatrajući da je ista od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, odnosno da je postavljeno pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Revizija u odnosu na prvo pravno pitanje nije osnovana.

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepeni sudovi proizlazi da je u trenutku podnošenja tužbe 2016. godine, drugotužena bila upisana u zemljišnim i posjedovnim knjigama kao suposjednik predmetnog zemljišta sa dijelom 1/10 kao i tužitelj i trećetuženi dok je prvotuženi F.K. bio upisan sa dijelom 7/10, a da je u toku ponovljenog postupka pred prvostepenim sudom, prema nalazu i mišljenju vještaka geometra od 15.07.2022. godine, na predmetnom zemljištu upisano suvlasništvo i suposjed tužitelja sa dijelom 1/10, prvotuženog F.K. sa dijelom 8/10 i trećetuženog T.K. sa dijelom 1/10 iz čega proizlazi da drugotužena nema upisano pravo vlasništva i posjeda u zemljišnim i posjedovnim knjigama, a da se od trenutka podnošenja tužbe do zaključenja glavne rasprave u ponovljenom postupku, uvećao idealni dio prvotuženog F. K. za 1/10 i sada iznosi 8/10. U toku postupka nije utvrđivan pravni osnov sticanja prava vlasništva prvotuženog F.K. u većem idealnom dijelu od onog kojeg je imao prilikom podnošenja tužbe.

Na osnovu izloženog drugostepeni sud je uvažio prigovor nedostatka pasivne legitimacije drugotužene navodeći da nije bilo osnova da se ožalbenom presudom usvoji tužbeni zahtjev tužitelja u odnosu na označenu žaliteljicu-drugotuženu Lj.S. kod utvrđenja prvostepenog suda da predmetne parcele označene kč. broj 1869/1 i kč. broj 1869/2, a koje su neophodne za redovnu upotrebu izgrađenog stambenog objekta tužitelja, nisu u vlasništvu, odnosno suvlasništvu žaliteljice pa je prvostepena presuda preinačena tako što je u odnosu na označenu drugotuženu u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev kao neosnovan te tužitelj obavezan drugotuženoj naknaditi troškove parničnog postupka.

U iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, ovaj sud nalazi da neosnovano tužitelj prigovara da otuđenje nekretnine u toku parničnog postupka nema nikakav utjecaj za položaj stranaka u postupku i da je drugostepeni sud nezakonito postupio kada je je raspravio prigovor nedostatka pasivne legitimacije drugotužene, pozivajući se na odredbu člana 61. stav 1. ZPP kojom je propisano da ako koja od stranaka otuđi stvar ili pravo o kojem teče parnica, to ne sprečava da se parnica među istim strankama dovrši.

Otuđenje stvari u toku parnice je, u smislu citirane odredbe člana 61. stav 1. ZPP bez pravnog učinka na procesni položaj stranaka ali utiče da materijalnopravni odnos stranaka prema predmetu spora. U slučaju da stranka u toku parnice otuđi stvar ili pravo o kojoj teče parnica, zadržava procesnu poziciju tužitelja ili tuženog u parnici ali takav položaj nije prepreka za razmatranje pitanja postojanja stvarne legitimacije parničnih stranaka. Otudjenjem prava o kojim teče parnica drugoj osobi tuženi gubi dotadašnju pasivnu stvarnu legitimaciju jer se član 61. ZPP odnosi na procesnopravne, a ne materijalnopravne učinke otuđenja stvari ili prava u toku parnice za koje je odlučno činjenično stanje u vrijeme zaključenja glavne rasprave.

Kako iz izvedenih dokaza slijedi da je drugotužena otudjenjem stvari u toku parnice prestala biti njen suvlasnik, pravilno je drugostepeni sud odlučio o materijalnopravnom prigovoru nedostatka pasivne legitimacije, kada je odbio tužbeni zahtjev tužitelja u odnosu na drugotuženu, pravilno primijenivši odredbu člana 59. stav 4. Zakona o stvarnim pravima.² Tužitelj je deklatornim dijelom tužbenog zahtjeva, tražio utvrđenje vlasništva temeljem građenja na zemljištu tuženih, a kondemnatornim, trpljenje tuženih da se umjesto njih u zemljišnim knjigama uknjiži kao vlasnik zgrade sa zemljištem koje je potrebno za njenu redovnu upotrebu. Kako se samo vlasnik, odnosno suvlasnik zemljišta na kojem je savjesni graditelj izgradio objekat, može obavezati na trpljenje upisa vlasništva savjesnog graditelja, u smislu navedene odredbe materijalnog prava, a kako je drugotužena do zaključenja glavne rasprave otuđila nekretnine, na koji način je prestala biti suvlasnik na predmetnim nekretninama, iz navedenih razloga, i po shvatanju ovog suda, drugožena nije pasivno legitimisana za trpljenje upisa prva tužitelja u zemljišne i posjedovne knjige po osnovu građenja na tuđem zemljištu iz člana 59. stav 4. Zakona o stvarnim pravima niti se takav upis može izvršiti u zemljišnim knjigama, pa je pravilno odlučio drugostepeni sud kada je u odnosu na drugotuženu preinačio prvostepenu presudu i odbio zahtjev tužitelja kao neosnovan. Ovo tim više što je tužena u konkretnom slučaju svoj suvlasnički dio otuđila drugom suvlasniku, koji je kao tuženi obuhvaćen tužbom i učestvovao u parnici. Sama činjenica da se, u slučaju otuđenja stvari o kojoj teče parnica, ne mijenja procesni položaj stranke koja je otuđila stvar, istovremeno ne može predstavljati razlog da sud ne odluči o materijalnopravnom prigovoru nedostatka stvarne legitimacije i ne uredi međusobni odnosi između parničnih stranaka pravilnom primjenom normi materijalnog prava.

Kako se nisu ostvarili revizijski razlozi, iz člana 241. stav 2. ZPP, to je revizija na osnovu odredbe iz člana 248. ZPP, odbijena kao neosnovana.

Revizija u pogledu drugog postavljenog pravnog pitanja je nedozvoljena.

Tužitelj ukazuje da je pobijana presuda zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 231. ZPP kao da se radi o redovnoj reviziji, ali revizijski sud u konkretnom slučaju, shodno odredbi člana 241. stav 2. ZPP, ispituje pobijanu presudu samo zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i

² „Službene novine F BiH, broj: 66/13, 100/13 i 32/13

ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni zbog kojeg je podnesena, stoga nisu ispunjene pretpostavke za dopuštenost revizije u smislu odredaba člana 237. stav 3. ZPP, te je na osnovu odredbe člana 247. stav 4. i 7. ZPP valjalo odlučiti kao u stavu drugom izreke ove presude.

Zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava revizije odbijen je na osnovu odredbe člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. Zakona o parničnom postupku, jer tužitelj nije postigao uspjeh u revizijskom postupku.

Predsjednik vijeća
Goran Nezirović, s.r.